

PRZEGLĄD BIBLIOGRAFICZNY

Jan Związek, *Inwentarz ksiąg konsystorskich i dziekańskich w Archiwum Diecezjalnym w Częstochowie*, Częstochowa 1993, publikacja Częstochowskiego Towarzystwa Naukowego. Treść: Uwagi wstępne, Akta Konsystorza Generalnego w Kaliszu, Akta Konsystorza Generalnego w Kielcach, Akta Konsystorza Foralnego w Piotrkowie, Akta dziekańskie, Indeks rzeczowy, Streszczenia.

Ks. prof. dr hab. Jan Związek jest wykładowcą Wyższej Szkoły Pedagogicznej i Seminarium Duchownego w Częstochowie. Prezentowana pozycja stanowi kontynuację publikacji inwentarza Archiwum Diecezjalnego w Częstochowie, rozpoczętą przez autora wydaniem: *Inwentarza łacińskich ksiąg metrykalnych* w tomach 37-41 „Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych”.

Na obecny tom składają się właściwy inwentarz i poprzedzające go „Uwagi wstępne”. W uwagach autor omawia krótko powstanie Archiwum Diecezjalnego w Częstochowie i obszerniej proces gromadzenia, a raczej pozyskiwania z różnych kościelnych archiwów akt, będących przedmiotem niniejszego opracowania. Przy tej okazji zwraca uwagę na rodzący się w takich okolicznościach problem rozbijania pierwotnych zespołów archiwalnych. Tę część pracy zamyka omówienie zasad sporządzania prezentowanego inwentarza i opisów poszczególnych jednostek.

Właściwy inwentarz autor dzieli na cztery części, pierwsza do trzeciej obejmują akta przejęte z zespołów archiwalnych dwóch konsystorzów generalnych w Kaliszu i Kielcach i jednego foralnego w Piotrkowie. Część czwartą stanowią archiwalia pochodzące z kancelarii dziekana piotrkowskiego. Z kancelarii kaliskiej pochodzi 48 jednostek, kieleckiej 33 jednostki a z piotrkowskiej 103. Najliczniej reprezentowane są akta dziekańskie – 127 jednostek. W czasie inwentaryzacji w Archiwum w Częstochowie zasadniczo zachowano strukturę odzwierciedlającą pochodzenie akt. Jedynie na końcu spisu akt Konsystorza Piotrkowskiego dołączono opis 11 jednostek odnalezionych w późniejszym czasie, pochodzących z pozostałych dwóch konsystorzów.

Omawiane archiwalia dotyczą organizacji i działania Kościoła na terenach włączonych do diecezji częstochowskiej w czasie jej tworzenia w 1925 r. i nie wykraczają poza tę datę. Najwcześniejsze archiwalia, zresztą nieliczne, pochodzą z XVIII w. Największa ich część dotyczy problematyki parafialnej. Niezwykle cenny jest spis majątku poszczególnych kościołów i probostw z połowy XIX w. Akta dziekańskie zawierają ponadto wiele rozporządzeń różnych władz państwowych i kościelnych dotyczących organizacji i działalności dekanatu i parafii.

W sumie inwentarz zawiera 311 opisów poszczególnych jednostek archiwalnych sporządzonych według jednolitego schematu: 1. Sygnatura akt, 2. Tytuł oryginału, 3. Daty krańcowe, 4. Opis zewnętrzny, 5. Sygnatura dawna, 6. Uwagi. W rubryce sygnatura dawna podano sygnatury wstępnego inwentarza sporządzonego w archiwum częstochowskim przez ks. W. Patykiewicza. Nie umieszczono natomiast sygnatur z pierwotnych zespołów archiwalnych (ani kancelaryjnych), do których akta należały przed przekazaniem do Częstochowy. Inwentarz zawiera kilka błędów literowych (także w dacie jednostek). Zostaną one zapewne usunięte w chwili sporządzania ostatecznej wersji inwentarza Archiwum Diecezjalnego w Częstochowie, gdyż obecnie publikowana jego część według zapewnień autora ma charakter tymczasowy.

oprac. ks. Grzegorz Bujak

Ośrodek ABMK otrzymał w darze od ks. dra Romana Nira następujące pozycje, o których warto w tym miejscu wspomnieć:

Roman Nir ks., *Źródła do historii Polonii*, Orchard Lake, Michigan USA 1982, ss. 344.

Układ niniejszej pozycji składa się z czterech zasadniczych części: I. Archives of the Orchard Lake Schools; II. Informator o archiwach, bibliotekach i muzeach polonijnych; III. Materiały źródłowe do historii polonijnych parafii w Archiwum w Orchard Lake; IV. Ks. prof. dr Walenty J. Jasiński 1904-1981 jako badacz duszpasterstwa polonijnego. Publikacja zawiera również Indeks nazwisk oraz Indeks geograficzny.

Treścią publikacji są źródła, znajdujące się w Archiwum z różnego czasu.

Roman Nir ks., *Etniczność, życie społeczne i kulturalne Polonii*, Stevens Point, USA 1989, ss. 240.

Prezentowana pozycja zawiera wybór artykułów dotyczących trzech zagadnień: etniczności, życia społecznego i kulturalnego Polonii. Autor omawia również: *Polonica* wydane w latach 1939-1941, zamieszczając dział bibliografii, czasopism polonijnych, historii i polityki; *Polonica* w archiwach i bibliotekach amerykańskich oraz Archiwum jako dziedzictwo polonijnej przeszłości.

Autor zamieszcza również Indeks osób i Indeks nazw geograficznych i etnicznych.

Roman Nir ks., *Szkice z dziejów Polonii*, Orchard Lake, Michigan USA 1990, ss. 601.

Publikacja składa się z sześciu części: I. Szkolnictwo; II. Prasa; III. Biblioteki; IV. Kultura; V. Polonia Amerykańska; VI. Polonia w różnych krajach: a) Francja, b) Niemcy, c) Palestyna, d) Wielka Brytania, e) Włochy. W publikacji autor zamieścił: Indeks osób, Indeks czasopism oraz Indeks nazw geograficznych i etnicznych.

Materiały XV Sesji Stałej Konferencji Archiwów, Bibliotek i Muzeów Polskich na Zachodzie 23-26.IX.1993, Rzym 1994, ss. 234.

Publikacja została podzielona na cztery działy. Pierwszy dotyczy osoby Ojca świętego i jego nauczania, a także jego wizerunku utrwalonego w literaturze i sztuce. Drugi dział dotyczy problemów duszpasterskich w Europie Wschodniej. Trzeci obejmuje archiwa, biblioteki i kolekcje zarówno polskie, jak i zagraniczne, gromadzące polonica. Ostatni dział można potraktować jako *Varia*, ze względu na zamieszczony tam materiał. Końcowa część publikacji zawiera Aneks, w którym znajduje się sprawa straconego Konstantego Kalinowskiego oraz zespół dokumentów pt. *Uniwersytet Wileński*. Tak więc, pozycja ta zawiera dość rozległą i interesującą tematykę dla przedstawicieli wielu dyscyplin.

oprac. Ryszard Skrzyniarz